

ഹരിവംശം – ഭവിഷ്യപർവം കൃതാദിയുഗപരിമാണം നീലകണ്ഠവ്യാഖ്യാനസമേതം

അഥ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ

വൈശമ്പായന ഉവാച

ചത്വാര്യോഃ സഹസ്രാണി വർഷാണാം തു കൃതം യുഗം
തസ്യ താവച്ഛതീ സന്ധ്യാ ദ്വിഗുണാ ജനമേജയ 3-8-1

ജ്ഞാനസാധനവൈരാഗ്യസിദ്ധയേ പുത്തികാദിവത്
ബ്രഹ്മാദേഃ ക്ഷയിതാം വക്തും യുഗമാനമിഹോച്യതേ 1

ചത്വാരീതി || താവച്ഛതീ ചതുഃശതീ ദ്വിഗുണാ അഷ്ടൗ ശതാനി യുഗസ
ന്ധ്യാ | തസ്യാം പൂർവോത്തരയുഗയോർധർമ്മാ മിശ്രീഭവന്തീത്യർഥഃ | ഏതാനി
ദേവമാനേന അഷ്ടശതാധികാനി ചത്വാരീ സഹസ്രാണി സൗരമാനേന സാഷ്ടാ
വിംശതിസഹസ്രീ സപ്തദശലക്ഷീ വത്സരാണാം ഭവതി | സാവനമാനേന തു
പ്രത്യബ്ദം പഞ്ച ദിനാനി പഞ്ചദശ ഘടികാ ഏകത്രിംശത്പലാനി ത്രീംശദ
ക്ഷരാണി ച വർധന്തേ | താന്യപി ഏകരാശൗ സംവത്സരത്രയസ്പൃശി ഗുരൗ
ലുപ്തസംവത്സരൈർഹീയന്തേ

തത്ര ധർമ്മശ്ചതുഷ്പാദോ ഹ്യധർമ്മഃ പാദവിഗ്രഹഃ
സ്വധർമ്മനിരതാഃ സന്തോ യജന്തേ ചൈവ മാനവാഃ 3-8-2

തത്രേതി | ധർമ്മപാദാഃ തപഃ ശൗചം ദയ സത്യം തൈർവിഗ്രഹോ വിരോധഃ
സ്മയസംഗമദാനൃതപാദവതോ യസ്യ സ പാദവിഗ്രഹോഽധർമ്മഃ | ധർമ്മേണ നി
രുദ്ധപാദഃ ഇത്യർഥഃ | യദ്വാ സർവം യുഗചതുഷ്പാദമപി സന്ധ്യാംശേ ഉത്തര
യുഗധർമ്മസംക്രമാത് പഞ്ചപാദം ഭവതീതി ധ്യേയം | തേനാധർമ്മഃ പാദവിഗ്രഹഃ
|

ദ്വാദ്വാമധർമ്മപാദാദ്യാം ത്രിഭിർധർമ്മോ വ്യവസ്ഥിതഃ

ഇത്യാദി ഗ്രന്ഥഃ ഋജുർഥ ഏവ | ഏവമപി സന്ധ്യായ പാദാർധസ്യൈവ സംക്ര
മാത്സർവം യുഗം സാർധചതുഷ്പാദം സ്യാത് | ഇദമപി യുഗം തത്സന്ധ്യയോഃ
കാലബഹുത്വാൽപത്യാദ്യാം ന യുക്തം പാദാധിക്യോക്തേ | പുരാണാന്തരവി
രോധാദ്യാത്മപ്രകരണാച്ചൈവമിഹ പ്രതീമഃ | ഫലാഭിസംധിനാ രഹിതോ

ഹിംസാശൂന്യോ ധമഃ കൃതം | തത്സഹിതസ്ത്രേതാ | ദംഭേന കൃതോ ദ്വാപരം |
| ധർമ്മലോപഃ കലിഃ | തത്ര ആദ്യേ ഫലേച്ഛാഭാവേപി കൃതോ ധർമ്മഃ |
തദ്യഥാ ആമേ ഫലാർത്ഥേ നിർമ്മിതേഷ്ചായാ ഗന്ധഃ ഇത്യനുത്പദ്യേതേ | ഏവം
ധർമ്മം ചര്യമാണമർത്ഥാ അനുപദ്യന്തേ

- ഇത്യാപസ്തംബോക്തേഃ ഫലം ദദാത്യേവ | തത്ര | തത്ര ച ഹീനസമ്പത്പുരു
ഷോ ബഹുസംപദമന്യം ദൃഷ്ട്വാ സ്വസ്യാനൈശ്വര്യം-മന്യാനോ ദുഃഖഭാഗ്ഭവതീ
തി | കൃതേപ്യധർമ്മരൂപം ദുഃഖമസ്തീത്യുക്തം കൃതേപ്യധർമ്മഃ പാദവിഗ്രഹ
ഇതി കൃത്സ്നധർമ്മാധർമ്മനിർമ്മൂലനക്ഷമം തത്ത്വജ്ഞാനമേവ സമ്പാദനീയമി
ത്യാശയേന

സ്ഥിതാ ധർമ്മപരാ വിപ്രാ രാജവൃത്തൗ സ്ഥിതാ നൃപാഃ
കൃഷ്യാമഭിരതാ വൈശ്യാഃ ശൂദ്രാഃ ശുശ്രൂഷവസ്തഥാ 3-8-3

സദാ സത്യം തപശ്ചൈവ ധർമ്മശ്ചൈവ വിവർധതേ
സദ്ഭിരാചരിതം യച്ച ക്രിയതേ വ്യായതേ ച യത് 3-8-4

വ്യായതേ ഉപദിശ്യതേന്യേഭ്യഃ

ഏതത്കൃത്യഗേ വൃത്തം സർവേഷാമേവ ഭാരത
പ്രാണിനാം ധർമ്മബുദ്ധീനാമപി ചേന്നീചയോനിനാം 3-8-5

ത്രീണി വർഷസഹസ്രാണി ത്രേതായുഗമിഹോച്യതേ
തസ്യ താവച്ഛതീ സന്ധ്യാ ദ്വിഗുണാ പരികീർതിതാ 3-8-6

ത്രീണീതി | ഷട്ശതാധികത്രിസാഹസ്രീ ത്രേതായുഗമാനം | ഏവമുത്തര
ത്രാപി ജ്ഞേയം

ദ്വാഭ്യായധർമ്മഃ പാദാഭ്യാം ത്രിഭിർധർമ്മോ വ്യവസ്ഥിതഃ
തത്ര സത്യം ച സത്ത്വം ച കൃതേ സർവം പ്രവർത്തതേ 3-8-7

ത്രേതായാം വികൃതിം യാന്തി വർണാ ലൗല്യേന സംയുതാഃ
ചാതുർവർണ്യസ്യ വൈ കൃത്യാദ്യാന്തി ദൗർബല്യമാശ്രിതാഃ 3-8-8

ധർമ്മലൗല്യേന ധർമ്മഫലസ്സ്പൃഹയാ അത ഏവ ചാതുർവർണ്യസ്യ ചതുർവ
ർണ്യധർമ്മസ്യ വൈകൃത്യാത് വൈകല്യാത്

ഏഷ ത്രേതായുഗവിധിർവിഹിതോ ദേവനിർമ്മിതഃ
ദ്വാപരസ്യാപി യാ ചേഷ്ടാ താമപി ശ്രോതുമർഹസി 3-8-9

ദ്വാപരം ദ്വേ സഹസ്രേ തു വർഷാണാം കुरुസത്തമ
തസ്യ താവച്ഛതീ സന്ധ്യാ ദ്വിഗുണാ പരികീർത്തിതാ 3-8-10

തത്രാപ്യർഥപരാ വിപ്രാ ജ്ഞാനിനോ രജസാഽഽവൃതാഃ
ശാഠാ നൈഷ്കൃതികാഃ ക്ഷുദ്രാ ജായന്തേ കुरुപുങ്ഗവ 3-8-11

ദ്വാഭ്യാം ധർമ്മഃ സ്ഥിതഃ പദ്ഭ്യാമധർമ്മസ്ത്രിഭിരുത്ഥിതഃ
വിപര്യയം ശന്നൈര്യാന്തി കൃതേ യേ ധർമ്മസേതവഃ 3-8-12

ബ്രാഹ്മണ്യഭാവോ നശ്യന്തി തഥാസ്തിക്യം വിശീര്യതേ
വ്രതോപവാസാസ്ത്യജ്യന്തേ ദ്വാപരേ യുഗപര്യയേ 3-8-13

ദ്വാപരേ യുഗപര്യയേ ദ്വാപരാനേ കലിസാംകര്യാത്വതാദി ത്യജ്യത ഇത്യ
ർഥഃ

തഥാ വർഷസഹസ്രം തു വർഷാണാം ദ്വേ ശതേ തഥാ
സന്ധ്യാ സഹ സംഖ്യാതം ക്രൂരം കലിയുഗം സ്മൃതം 3-8-14

തത്രാധർമ്മശ്ചതുഷ്പാദഃ സ്യാദ്ധർമ്മഃ പാദവിഗ്രഹഃ
കാമനിഷ്ഠാസ്തമശ്ഛന്നാ ജായന്തേ തത്ര മാനവാഃ 3-38-15

നൈവോപവാസകൃത്കശ്ചിന്ന ച സാധൂർന്ന സത്യവാക്
ആസ്തികോ ബ്രഹ്മവർത്താ വാ നരോ ഭവതി വൈ തദാ 3-8-16

അഹങ്കാരഗൃഹീതാശ്ച പ്രക്ഷീണസ്നേഹബാധവാഃ
വിപ്രാഃ ശൂദ്രസമാചാരാഃ ശൂദ്രാസ്ത്യാചാരലക്ഷണാഃ 3-8-17

ദുഷ്കാസ്ത്യാശ്രമാണാം ച വർണാനാം ചൈവ സങ്കരാഃ
അഗമ്യേഷ്ഠഭിരംസ്യന്തേ വർതന്ത്യേവം കലൗ യുഗേ 3-8-18

ഏവം ദ്വാദശസാഹസ്രം തദേകം യുഗമുച്യതേ
തദേകസപ്തതിഗുണം മന്വന്തരമിഹോച്യതേ 3-8-19

മന്വന്തരമിതി | ഏതാവതാ കാലേനൈകോ മനുർനശ്യതീത്യർഥഃ
ത്രയ്യാം ചൈവ ന സന്ദേഹോ യുഗാന്തേ ജനമേജയ
ദിവ്യം ദ്വാദശസാഹസ്രം യുഗം തു കവയോ വിധുഃ
ഏതത്സഹസ്രപര്യന്തം തദഹോ ബ്രാഹ്മമുച്യതേ 3-8-20

അത്ര മാനമാഹ | ത്രയ്യാമിതി |
തദ്യഥേഹ കർമ്മചിതോ ലോകഃ ക്ഷീയതേ ഏവമേവാമുത്ര പുണ്യചിതോ ലോ
കഃ ക്ഷീയതേ
ഇത്യാദൗ വേദേപി ജനസ്യ സ്ഥാവരാദിബ്രഹ്മാന്തസ്യ ക്ഷയിത്വം ദൃശ്യത ഇ
ത്യർഥഃ | ന സന്ദേഹഃ |
യത്കൃതം തദനിത്യം
ഇതി വ്യാപ്തേരിത്യർഥഃ |
തതോ ിഹനി ഗതേ തസ്മിൻസർവേഷാമിവ ദേഹിനാം
ശരീരനിർവൃത്തിം ദൃഷ്ട്യാ ലോകഃ സംഹാരബുദ്ധിമാൻ 3-8-21

ശരീരനിർവൃത്തിം ശരീരസുഖാസക്തിം
ദേവതാനാം ച സർവേഷാം ബ്രാഹ്മണാനാം മഹീപതേ
ദൈത്യാനാം മാനവാനാം ച യക്ഷഗന്ധർവരക്ഷസാം 3-8-22

ബ്രഹ്മണോ വേദസ്യ വേദസോ വാ | ബ്രാഹ്മണാനാം മഹീപതേ ഇതി പാഠഃ
| ബ്രഹ്മലോകസ്താനാം ദഹരാദ്യുപാസ്യബ്രഹ്മവിദാം
ദേവർഷീണാം ബ്രഹ്മർഷീണാം തഥാ രാജർഷീണാമപി
കിംനരാണാമപ്സരസാം ഭൃജങ്ഗാനാം തഥൈവ ച 3-8-23

പർവതാനാം നദീനാം ച പശൂനാം ചൈവ ഭാരത
തിര്യഗ്യാനിഗതാനാം ച സത്ത്വാനാം മൃഗപക്ഷിണാം 3-8-24

മഹാഭൃതപതിർദേവഃ പഞ്ചഭൃതാനി ഭൃതകൃത്

ജഗത്സംഹാരണാർഥമായ കുരുതേ വൈശസം മഹത് 3-8-25

ഔതികസംഹാരമുക്ത്യാ ഭൂതസംഹാരമപി നിശ്ചായയതി - മഹാഭൂതപതി
രിതി | പഞ്ചഭൂതാനി വിയദാദീനി ജഗദ്ഭൂതികം ച സംഹാരണാർഥായൈവ
കുരുതേ ന പുരുഷാർത്ഥായ | മശകാദിവത് സർവവസ്തുനാശായൈവ ജാ
യതേ ന ക്വചിത്കിംചിത്കസ്യചിത്സുഖമസ്തീത്യർഥഃ | അത ഏവ മഹത്
വൈശസം ബീഭത്സമേതദിതി ശേഷഃ

ഭൂത്യാ സൂര്യശ്ചക്ഷുഷീ ചാദദാനോ
ഭൂത്യാ വായുഃ സംഹനൻ പ്രാണിജാതം
ഭൂത്യാ വഹ്നിർഭഹ്യതേ സർവലോകാൻ
മേഘോ ഭൂത്യാ ഭൂയ ഏവാഭ്യവർഷത് 3-8-26

വൈശസത്വമേവാഹ - ഭൂത്യേതി | ദിനാവസാനേ ഹി ഭഗവാൻ സൂര്യോ ഭൂ
ത്യാ ലോകാനാം ചക്ഷുരാദീനി മുഷ്ണാതി | തതോ വായുർഭൂത്യാ പ്രാണാൻ
മുഷ്ണാതി | തതോ വഹ്നിർഭൂത്യാ ശുഷ്കകർപൂരകൽപാംസ്താനിഃശേഷീ
കരോതി | തതോ മേഘോ ഭൂത്യാ വൃഷ്ട്യാ ചൈകാർണവം സംപദ്യതേ | ഏവം
ഭൂലയേ സതി ജലാദീന്യപി ബ്രാഹ്മലയേ സ്വസ്വയോനൗ ലീയന്ത ഇതി ബോ
ദ്ധ്യം | നഷ്ടാകാശ ഇത്യാകാശാന്തനാശസ്യോപക്രാന്തത്യാത്

ഇതി ശ്രീമഹാഭാരതേ ഖിലേഷു ഹരിവംശേ ഭവിഷ്യപർവണി
പുഷ്കരപ്രാദുർഭാവപ്രശ്നോത്തരേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ

ഇതി ശ്രീമഹാഭാരതേ ഖിലേഷു ഹരിവംശേ ഭവിഷ്യപർവണി ടീകായാമഷ്ട
മോഽധ്യായഃ

Harivamsha Maha Puranam - Part 3 - Bhavishya Parva
Itranslated by G. Scaufelberger, schaufel@wanadoo.fr August 22,
2008

Proof-read by K S Rmachandran, ramachandran_ksr@yahoo.ca
Malayalam electronic version with Nilakantha commentary by A. Pu-
rushothaman, purushu55@gmail.com

If you find any errors compared to Chitrashala Press edition, send
corrections to A. Harindranath, harindranath_a@yahoo.com